

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ БОТАНІКИ ім. М.Г. ХОЛОДНОГО НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БОТАНІКИ,
ЕКОЛОГІЇ ТА БІОТЕХНОЛОГІЇ**

**Матеріали міжнародної конференції
молодих учених-ботаніків**

**27-30 вересня 2006 року
Київ**

УДК 58
ББК Е52

Під редакцією к.б.н. О.А. Петльованого

Актуальні проблеми ботаніки, екології та біотехнології. Матеріали міжнародної конференції молодих учених-ботаніків (27-30 вересня, 2006 р., м. Київ). – Київ: Фітосоціоцентр, 2006. – 209 с.

Затверджено до друку на засіданні Ради молодих дослідників Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України (протокол № 5 від 5 вересня 2006 р.)

За фінансової підтримки НАН України та УРП "СОБОР"

ISBN 966-306-064-2

© Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН Країни
© Національний аграрний університет

Тут зростають такі ендемічні та реліктові види: *Melittis sarmatica*, *Anthyllis schiwereckii*, *Salvia cremenecensis*, *Salvia nutans*, *Stipa pinnata*; рідкісні види: *Actea spicata*, *Astrantia major*, *Platanthera bifolia*, *Filipendula vulgaris*, *Pyrola minor*, *Convallaria majalis*, *Adonis vernalis*, *Anthennaria dioica*, *Coronaria flos-cuculi*, *Anemone sylvestris*, *Clematis recta*, *Potentilla alba*, *Iris hungarica*, *Primula veris*.

Під час досліджень 2004-2006 рр. виявлено 5 мікрогрупувань *Euphorbia volhynica* площею 816 м² на схилах південно-східної експозиції урочища Ваканци. Аналізуючи рослини даної популяції підраховано 468 особин, з яких 71 віргінільні з 1-6 пагонами висотою 30-70 см, а 397 – генеративні з 2-36 пагонами висотою 40-91 см.

Необхідність охорони *E. volhynica* на території Волино-Подільської височини витікає із особливості його біології та надмірного антропогенного впливу на його місцезростання. Особливістю біології, яка негативно впливає на сучасний стан виду, є повільний розвиток та малоефективне насіннєве розмноження.

Отже, необхідність індивідуальної охорони *E. volhynica* створила потребу його обліку та встановлення еколого-ценотичних закономірностей місцезростань. Незважаючи на систематичні охоронні заходи в природному заповіднику "Медобори" з філіалом "Кременецькі гори", відчутним залишається антропогенний вплив на флору досліджуваної території. Надалі необхідно з'ясувати причини скорочення чисельності популяцій та розробити рекомендації з охорони даного виду.

Література

- АРТАМОНОВ, В.И. 1989. Редкие и исчезающие растения. – 484 с. Москва: Агропромиздат.
ЗАВЕРУХА, Б.В., АНДРИЕНКО, Т.Л., ПРОТОПОПОВА, В.В. 1983. Охраняемые растения Украины. – 176 с. Киев: Наук. думка.
ЗАВЕРУХА, Б.В. 1985. Флора Волино-Подолли и ее генезис. – 192 с. Киев: Наук. думка.
ЧОПИК, В.І. 1970. Рідкісні рослини України. – 187 с. Киев: Наук. думка.

Раритетна фракція флори околиць міста Полтави та її систематичний аналіз

ДАВИДОВ Д.А., ГОМЛЯ Л.М.

Полтавський державний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка
вул. Остроградського, 2, м. Полтава-36000, Україна
E-mail: chem2002@ukr.net

До умови виділеної території окол. м. Полтави входять територія самого міста та прилеглих населених пунктів в радіусі 5 км. від нього. Регіон охоплює ділянку заплави р. Ворскли в її середній течії, пониззя р. Коло мак та верхів'я р. Вільшани, де власне і розташовані основні типи рослинності, характерні для Полтавської обл. та південної частини Лівобережного Лісостепу в цілому. Згідно геоботанічного районування (Геоботанічне, 1977) окол. м. Полтави знаходяться в Диканько-Котелевському геоботанічному р-ні Ромено-Полтавського геоботанічного округу.

Флористичні дослідження 2003-2006 рр. показали, що раритетна фракція флори окол. Полтави налічує 11 видів, занесених до Червоної книги України (Червона, 1996),

23 – регіонально рідкісні та 101 – малопоширений (відомі з 1-3 локалітетів), а всього разом – 135 видів вищих рослин, що належать до 103 родів, 40 родин та 3 відділів. Найбільш численним є відділ *Magnoliophyta* – 131 вид (97,04%), значно менше видів включають *Equisetophyta* – 1 (0,74%), і *Polypodiophyta* – 3 (2,20%). Співвідношення між однодольними та дводольними складає 1:3,5. Спектр провідних родин утворюють: *Asteraceae* – 24 види (17,8%), *Liliaceae* та *Lamiaceae* – по 8 (5,9%), *Fabaceae* та *Brassicaceae* – по 7 (5,2%), *Ranunculaceae* та *Poaceae* – по 6 (4,4%), *Boraginaceae* та *Rosaceae* – по 5 (3,7%). Решта родин містять менше 5 видів в кожній і складають 59 видів або 43,7%. Найбагатшими за числом видів родами є: *Allium* та *Cirsium* – по 4 види, *Anchusa*, *Carex*, *Polygonum* та *Ranunculus* – по 3.

Околиці м. Полтави відзначаються значною флористичною різноманітністю. Більшість виявлених видів флори є типовими для Полтавської обл. Але, з іншого боку, вдалося виявити 14 видів, що є новими для Полтавщини та 20 видів, що є новими для Диканько-Котелевського геоботанічного району. Ці види не вказані в одному з останніх і найповніших зведень по флорі Лівобережного Придніпров'я (БАЙРАК, 1997). З цих видів найбільший інтерес становлять знахідки *Symphytum tauricum* WILLD. на північно-східній межі ареалу та друге місцезнаходження у Лівобережному Лісостепу виду, який внесений до червоної книги України – *Lathyrus venetus* (MILL.) WOHLF, про що повідомлялося раніше (ДАВИДОВ, ГОМЛЯ, 2006). Ці види та фітоценози, в яких вони поширені, потребують охорони на Полтавщині.

Література

- БАЙРАК, О.М. 1997. Конспект флори Лівобережного Придніпров'я. Судинні рослини. – 164 с. Полтава: Верстка.
- Геоботанічне районування Української РСР. 1977. – 304 с. Київ: Наук. думка.
- ДАВИДОВ, Д.А., ГОМЛЯ, Л.М. 2005. Поширення *Lathyrus venetus* (Mill.) WOHlf. на території Полтавської області. Мат. конф. молодих учених-ботаніків "Актуальні проблеми дослідження та збереження фіторізноманіття" (6-9 вересня 2005 р., м. Умань, Національний дендрологічний парк "Софіївка" НАН України). – С. 47-49. Київ: Фітосоціоцентр.
- ДАВИДОВ, Д.А., ГОМЛЯ, Л.М. 2006. *Symphytum tauricum* Willd. на Полтавщині. Мат. міжнар. наук. конф. студентів та молодих вчених "Регіональні проблеми природокористування та охорона рослинного і тваринного світу" (Кривий Ріг, 2006). – С. 88. Кривий Ріг.
- Червона книга України. Рослинний світ. 1996. – 608 с. Київ: Вид-во "Українська енциклопедія" ім. М.П.Бажана.

Видовий склад дендрофлори музею-садиби М.Г. ПИРОГОВА

ДОБРОВОЛЬСЬКА О.П.

Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України
вул. Терещенківська, 2, м. Київ-01601, Україна
E-mail: elend11@mail.ru

Парки та сади є територіями, які зберігають і демонструють минуле та сучасне, служать міськими рефугіумами рослин і тварин, виконують значну санітарно-гігієнічну, художньо-естетичну та рекреаційну роль.

В південно-західній частині м. Вінниці с. Пирогово в мальовничій місцевості розташований музей-садиба М.І. ПИРОГОВА, площа якого складає 18,9 га.